

ΣΧΟΛΗ ΝΑΥΠΗΓΩΝ ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ (ΣΝΜΜ)

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ (ΕΜΠ)

ΣΧΟΛΙΑ ΕΠΙ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ για

«ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΩΤΑΤΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ»

Απόφαση Γενικής Συνέλευσης 23.11.2010

Α. ΣΥΝΟΨΗ

Προοίμιο

Η ΣΝΜΜ-ΕΜΠ εφοδιάζει τους αποφοίτους της με ενιαίο Δίπλωμα επιπέδου Master σε δύο αναγνωρισμένες επιστημονικές και επαγγελματικές ειδικότητες, εκείνη του Ναυπηγού Μηχανικού (Naval Architect) και εκείνη του Ναυτικού Μηχανολόγου Μηχανικού (Marine Engineer).

Η ΣΝΜΜ επιθυμεί να τονίσει ότι το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο για την Ανώτατη Εκπαίδευση χρήζει μεταρρύθμισης ώστε το Ελληνικό Δημόσιο Πανεπιστήμιο να διατηρήσει τις θετικές κατακτήσεις του και τις εν αυτώ δρώσες νησίδες αριστείας, να άρει χρόνιες δυσλειτουργίες και, τέλος, να εκσυγχρονίσει τις δομές του ώστε να μπορέσει να ανταποκριθεί θετικά στις νέες προκλήσεις που αφορούν την Εκπαίδευση και την Έρευνα σε Ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο.

Το κείμενο διαβούλευσης είναι ανομοιογενές, κινούμενο μεταξύ ασάφειας σε μείζονα και λεπτομέρειας σε ελάσσονα θέματα.

Το κείμενο διαβούλευσης οφείλει να δηλώνει εκ προοιμίου πως το όλο περιεχόμενό του είναι συμβατό με τις παραγράφους 5 και 6 του Άρθρου 16 του Συντάγματος της Ελλάδας.

Επισημαίνεται η απουσία οποιουδήποτε χρονοδιαγράμματος υλοποίησης των προτεινόμενων ακαδημαϊκών και διοικητικών αλλαγών.

Θέσεις

Η ΣΝΜΜ θεωρεί αναγκαία τη μεταρρύθμιση, όμως, κάθε αλλαγή στη σχετική νομοθεσία θα πρέπει να συντελεστεί βαθμιαία έτσι ώστε να διατηρηθούν οι θετικές κατακτήσεις και οι νησίδες αριστείας της ελληνικής ακαδημαϊκής κοινότητας. Η ΣΝΜΜ θεωρεί ως βασικό

σημείο εκκίνησης κάθε μεταρρυθμιστικής προσπάθειας την επιτυχή αντιμετώπιση των θεμάτων διασφάλισης:

- (i) των προβλεπόμενων από το Σύνταγμα και τους νόμους ακαδημαϊκών ελευθεριών σε όλες τις συνιστώσες της πανεπιστημιακής κοινότητας,
- (ii) της ομαλής λειτουργίας των Πανεπιστημίων, και
- (iii) της καθιέρωσης σαφών εκπαιδευτικών υποχρεώσεων στους φοιτητές, πράγμα που αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση και για τη σωστή εκπαίδευσή τους και για την αξιολόγηση της εκπαιδευτικής λειτουργίας στο πλαίσιο της λογοδοσίας των Ακαδημαϊκών Ιδρυμάτων.

Σε ότι αφορά ο κείμενο της διαβούλευσης επισημαίνεται η απουσία οποιασδήποτε ευθείας μνείας σχετικά με το θέμα της καταστράτηγησης του πανεπιστημιακού ασύλου παρέχοντας την εντύπωση ότι η πολιτεία αποφεύγει να διασφαλίσει τις προβλεπόμενες από το Σύνταγμα και τους νόμους ακαδημαϊκές ελευθερίες για όλα τα μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας.

Η ΣΝΜΜ είναι κατ' αρχήν υπέρ της «Αξιολόγησης», σύμφωνα με διεθνώς αποδεκτά πρότυπα διαμορφωμένα σύμφωνα με τα βασικά χαρακτηριστικά κάθε επιστημονικού πεδίου, και υπέρ της «Αριστείας», ως αποτελέσματος περιοδικής αξιολόγησης από «αρίστους».

Βασικά Ερωτήματα, Ζητήματα και Προτάσεις

Γιατί η ολιστική προσέγγιση εξασφαλίζει καλλίτερες προϋποθέσεις πραγμάτωσης από μία προσέγγιση σταδιακών αλλαγών;

Το κείμενο δεν περιέχει ένα κατάλογο για τα «*ακαδημαϊκά ζητήματα του Ιδρύματος που παραμένουν στην αρμοδιότητα της Συγκλήτου/Συνέλευσης του Ιδρύματος*». Ποια είναι τα μείζονα ακαδημαϊκά θέματα προπτυχιακών σπουδών για τα οποία η Σύγκλητος θα διαθέτει αποφασιστικό λόγο;

Η ΣΝΜΜ φρονεί ότι η πρόταση για ενιαίο 1^ο έτος σε επίπεδο Σχολής απαξιώνει τον θεσμό των Πανελληνίων Εξετάσεων. Η προσέγγιση αυτή θα δημιουργήσει ασφυκτικές πιέσεις στο σύστημα επιλογής που θα εφαρμόσουν οι Σχολές στο τέλος του 1^{ου} έτους και πιθανότατα θα οδηγήσει στη συγκρότηση ακροατηρίων δευτεροετών σπουδαστών κατά μη ορθολογικό τρόπο.

Σύμφωνα με το κείμενο: «*Το σημαντικότερο συγκριτικό πλεονέκτημα της χώρας είναι το ανθρώπινο δυναμικό της*» (σελ. 3). Βασίζονται οι συντάκτες του κειμένου σε σχετικές μελέτες και ποιες;

Πώς τεκμηριώνεται βιβλιογραφικά ο ισχυρισμός ότι το προτεινόμενο μοντέλο διοίκησης βασίζεται στην ευρωπαϊκή και διεθνή εμπειρία;

Πώς τεκμηριώνεται η δήλωση ότι, «τις τελευταίες δεκαετίες» υπήρξε «σημαντική αύξηση της εθνικήςδημόσιας επένδυσης στην Ανώτατη Εκπαίδευση» (σελ. 7);

Δημιουργεί ερωτηματικά η ασαφής πρόταση ότι το Συμβούλιο του Ιδρύματος θα «απαρτίζεται τόσο από εσωτερικά μέλη του Ιδρύματος όσο και από μέλη που δεν ανήκουν σε αυτό» (σελ. 10).

Ανάλογα ερωτηματικά επάγει η διατύπωση: «Στο Συμβούλιο εκπροσωπούνται οι φοιτητές και το λοιπό μη ακαδημαϊκό προσωπικό του Ιδρύματος» (σελ. 10).

Η ΣΝΜΜ φρονεί ότι ο Πρύτανης πρέπει να εκλέγεται με διαδικασία που να διασφαλίζει την αποφασιστική συμβολή των μελών ΔΕΠ.

Ποιοι είναι οι βασικοί δείκτες, που θα τεκμηριώνουν τα υψηλά ακαδημαϊκά προσόντα του Πρύτανη;

Το κείμενο αποφεύγει, έστω και ενδεικτικά, να υποβάλει διάστημα μεταβολής του ύψους της δημόσιας χρηματοδότησης που θα κατανέμεται στα ιδρύματα.

Η εξέλιξη των βαθμίδων διδακτικού προσωπικού «με κλειστή διαδικασία» (σελ. 13) είναι μία επιλογή συμβατή με τους πυλώνες της «ποιότητας» και της «εξωστρέφειας» προς τις οποίες προσβλέπει ο νέος νόμος;

Η θεσμοθέτηση μονόδρομης «ταυτόχρονης υπηρετήσης σε ελληνικό και σε ΑΕΙ άλλης χώρας» καθηγητών του εξωτερικού (σελ. 14) αναιρεί τη βασική αρχή της ισότιμης μεταχείρισης. Κάτι τέτοιο απαιτείται να είναι αμφίδρομο (να ισχύει και για τους υπηρετούντες σε Ελληνικά Ιδρύματα)

Συμπέρασμα

Η ΣΝΜΜ εκτιμά ότι, μόνο μετά από σημαντικές και ουσιαστικές τροποποιήσεις, όπως αυτές που εκτέθηκαν ανωτέρω και σε μεγαλύτερη λεπτομέρεια στο τμήμα Β του παρόντος, το προτεινόμενο 'κείμενο διαβούλευσης' μπορεί να αποτελέσει βάση για μία συζήτηση με τελικό στόχο τη δημιουργία νέου νόμου πλαισίου για τα ΑΕΙ.

B. ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ

- 1. Προοίμιο**
- 2. Θέσεις**
- 3. Γενικά επί του κειμένου**
- 4. Βασικά Ερωτήματα**
- 5. Σπουδές**
- 6. Διοίκηση**
- 7. Οικονομικά**
- 8. Ζητήματα Προσωπικού**
- 9. Συμπέρασμα**

1. Προοίμιο

Η ΣΝΜΜ εφοδιάζει τους αποφοίτους της με ενιαίο Δίπλωμα επιπέδου Master σε δύο διεθνώς αναγνωρισμένες επιστημονικές και επαγγελματικές ειδικότητες, εκείνη του Ναυπηγού Μηχανικού (Naval Architect) και εκείνη του Ναυτικού Μηχανολόγου Μηχανικού (Marine Engineer). Όπως υποδεικνύουν εσωτερικές αλλά και εξωτερικές (ΤΕΕ) στατιστικές μετρήσεις, η ΣΝΜΜ τροφοδοτεί, εδώ και περίπου 30 χρόνια, με ικανά και επιτυχημένα τεχνικά στελέχη τον σημαντικότερο και πλέον εξωστρεφή τομέα της Ελληνικής οικονομίας, την Ελληνική Ναυτιλία. Οι επιδόσεις των μελών ΔΕΠ της Σχολής στη βασική και εφαρμοσμένη έρευνα και η αναγνωρισιμότητά της, όπως μπορεί να τεκμηριωθεί με βάση διεθνή πρότυπα αξιολόγησης και τις διεθνείς της συνεργασίες σε επίπεδο ανταγωνιστικών ερευνητικών προγραμμάτων και στρατηγικών εκπαιδευτικών / ερευνητικών συνεργασιών με σημαντικούς φορείς της Διεθνούς Ναυτιλίας, της επιτρέπει να προσβλέπει σε ευσταθή πορεία ανάπτυξης και καταξίωσης των αποφοίτων της και του ακαδημαϊκού και λοιπού προσωπικού της.

Η ΣΝΜΜ του ΕΜΠ επιθυμεί να τονίσει ότι το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο για την Ανώτατη Εκπαίδευση χρήζει μεταρρύθμισης ώστε το Ελληνικό Δημόσιο Πανεπιστήμιο να διατηρήσει θετικές κατακτήσεις και νησίδες αριστείας, να άρει χρόνιες δυσλειτουργίες και, τέλος, να εκσυγχρονίσει τις δομές του ώστε να μπορέσει να ανταποκριθεί θετικά στις νέες προκλήσεις που αφορούν την Εκπαίδευση και την Έρευνα σε Ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο.

Το κείμενο διαβούλευσης οφείλει να δηλώνει εκ προοιμίου πως το όλο περιεχόμενο του είναι συμβατό με τις παραγράφους 5¹ και 6² του Άρθρου 16 του Συντάγματος της Ελλάδας. Επειδή, όπως έχει αρμοδίως και κατ' επανάληψη τονισθεί, το «αυτονόητο» είναι ζητούμενο στην πατρίδα μας, η εν λόγω αναφορά είναι καίριας

¹ Η ανώτατη εκπαίδευση παρέχεται αποκλειστικά από ιδρύματα που αποτελούν νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου με πλήρη αυτοδιοίκηση. Τα ιδρύματα αυτά τελούν υπό την εποπτεία του Κράτους, έχουν δικαίωμα να ενισχύονται οικονομικά από αυτό και λειτουργούν σύμφωνα με τους νόμους που αφορούν τους οργανισμούς τους. Συγχώνευση ή κατάτμηση ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων μπορεί να γίνει και κατά παρέκκλιση από κάθε αντίθετη διάταξη, όπως ο νόμος ορίζει. Ειδικός νόμος ορίζει όσα αφορούν τους φοιτητικούς συλλόγους και τη συμμετοχή των σπουδαστών σε αυτούς.

² Οι καθηγητές των ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων είναι δημόσιοι λειτουργοί. Το υπόλοιπο διδακτικό προσωπικό τους επιτελεί επίσης δημόσιο λειτουργήμα, με τις προϋποθέσεις που ο νόμος ορίζει. Τα σχετικά με την κατάσταση όλων αυτών των προσώπων καθορίζονται από τους οργανισμούς των οικείων ιδρυμάτων. Οι καθηγητές των ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων δεν μπορούν να παυθούν προτού λήξει σύμφωνα με το νόμο ο χρόνος υπηρεσίας τους παρά μόνο με τις ουσιαστικές προϋποθέσεις που προβλέπονται στο άρθρο 88 παράγραφος 4 και ύστερα από απόφαση συμβουλίου που αποτελείται κατά πλειοψηφία από ανώτατους δικαστικούς λειτουργούς, όπως ο νόμος ορίζει. Νόμος ορίζει το όριο της ηλικίας των καθηγητών των ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, ώσπου εκδοθεί ο νόμος αυτός οι καθηγητές που υπηρετούν αποχωρούν αυτοδικαίως μόλις λήξει το ακαδημαϊκό έτος μέσα στο οποίο συμπληρώνουν το εξηκοστό έτος της ηλικίας τους.

σημασίας. Επίσης, το κείμενο οφείλει να διευκρινίσει τις προθέσεις της πολιτείας έναντι του Νόμου 3549/2007.

Η ΣΝΜΜ διερωτάται εάν η αναφορά «στις συνθήκες σκληρότατων δημοσιονομικών περιορισμών», που περιλαμβάνεται στη διατύπωση του 1^{ου} από τα 13 «Διακυβεύματα των αλλαγών στην Ανώτατη Εκπαίδευση» (σελ. 4-5), συνιστά (βασικό;) υπόστρωμα των προς διαβούλευση προτάσεων της πολιτείας για Εθνική Στρατηγική για την Ανώτατη Εκπαίδευση.

Η επιδιωκόμενη αλλαγή είναι πολυσχιδής και ως εκ τούτου δεν είναι κατανοητή η απουσία οποιουδήποτε χρονοδιαγράμματος υλοποίησης των προτεινόμενων ακαδημαϊκών και διοικητικών αλλαγών.

2. Θέσεις

Η ΣΝΜΜ θεωρεί αναγκαία τη μεταρρύθμιση, όμως, κάθε αλλαγή στη σχετική νομοθεσία θα πρέπει να συντελεστεί βαθμιαία έτσι ώστε να διατηρηθούν οι θετικές κατακτήσεις και οι νησίδες αριστείας της ελληνικής ακαδημαϊκής κοινότητας. Η ΣΝΜΜ θεωρεί ως βασικό σημείο εκκίνησης κάθε μεταρρυθμιστικής προσπάθειας την επιτυχή αντιμετώπιση των θεμάτων διασφάλισης:

- (i) των προβλεπόμενων από το Σύνταγμα και τους νόμους ακαδημαϊκών ελευθεριών σε όλες τις συνιστώσες της πανεπιστημιακής κοινότητας,
- (ii) της ομαλής λειτουργίας των Πανεπιστημίων, και
- (iii) της καθιέρωσης σαφών εκπαιδευτικών υποχρεώσεων στους φοιτητές, πράγμα που αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση και για τη σωστή εκπαίδευσή τους και για την αξιολόγηση της εκπαιδευτικής λειτουργίας στο πλαίσιο της λογοδοσίας των Ακαδημαϊκών Ιδρυμάτων.

Η ΣΝΜΜ θεωρεί ότι οποιαδήποτε απόπειρα βελτίωσης της ανώτατης εκπαίδευσης στην πατρίδα μας είναι καταδικασμένη σε αποτυχία, όσο η πολιτεία με τους αρμόδιους θεσμούς της αδυνατεί ή αποφεύγει να διασφαλίσει τις προβλεπόμενες από το Σύνταγμα και τους νόμους ακαδημαϊκές ελευθερίες για όλα τα μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας. Σε αυτές περιλαμβάνονται, πέραν της αυτονόητης ελευθερίας διδασκαλίας και έρευνας, η επίσης αυτονόητη ελευθερία λόγου για όλα τα μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας, άνευ της απειλής η χρήσης βίας. Η πολιτεία οφείλει να λάβει κάθε μέτρο για τη διασφάλιση των ακαδημαϊκών ελευθεριών και την εξάλειψη της βίας η της απειλής βίας εντός των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων, απ' όπου και αν αυτή προέρχεται. Είναι χαρακτηριστική η πλήρης απουσία στο κείμενο της διαβούλευσης οποιασδήποτε ευθείας μνείας σχετικά με το θέμα της καταστρατήγησης του πανεπιστημιακού ασύλου, η

επίλυση του οποίου αποτελεί αναγκαία (sine qua non) συνθήκη για οποιαδήποτε ουσιαστική πρόοδο των ΑΕΙ στο μέλλον. Το θέμα αυτό είναι συναφές με την παρουσία κομμάτων στα ΑΕΙ, πρόβλημα το οποίο και αυτό δεν θίγεται στο κείμενο της διαβούλευσης (ίσα-ίσα, το κείμενο υπονοεί, είτε ευθέως είτε σιωπηρώς, ότι το τρέχον καθεστώς διατηρείται).

Σύμφωνα με το Σύνταγμα «*οι καθηγητές των ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων είναι δημόσιοι λειτουργοί*» και, κατά συνέπεια, η ΣΝΜΜ έχει σταθερά επιφυλακτική στάση έναντι της αντανakλαστικής προσφυγής στην απεργία από συνδικαλιστικούς φορείς, που συνήθως εκπροσωπούν μειοψηφίες εντός των πανεπιστημίων. Η τακτική αυτή έχει δράσει απαξιωτικά για τα μέλη ΔΕΠ και το Πανεπιστήμιο συνολικά. Η ΣΝΜΜ θεωρεί επίσης αυτονόητο ότι, σε οποιαδήποτε περίπτωση απεργίας ή/και άλλης κινητοποίησης από μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας, το Πανεπιστήμιο πρέπει να παραμένει «Ανοιχτό»: «Κλειστό Πανεπιστήμιο» δεν είναι Πανεπιστήμιο.

Η ΣΝΜΜ είναι κατ' αρχάς και κατ' αρχήν υπέρ της «Αξιολόγησης» κατά τα διεθνώς αποδεκτά πρότυπα προσαρμοσμένα, από την αρμόδια Ανεξάρτητη Αρχή, κατά τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που διέπουν διαφορετικές επιστημονικές περιοχές. Είναι, π.χ., αυτονόητο ότι τα πρότυπα αξιολόγησης Πολυτεχνικών Σχολών και Ιατρικών Σχολών δεν μπορούν να ταυτίζονται.

Η ΣΝΜΜ είναι κατ' αρχάς και κατ' αρχήν υπέρ της «Αριστείας», ιδιαίτερα ως προς το ΕΜΠ, στο πλαίσιο της προφανούς θεώρησης ότι δεν πρόκειται περί δικαιώματος αλλά περί μη μόνιμου αποτελέσματος περιοδικής αξιολόγησης από «αρίστους».

Η ΣΝΜΜ είναι υπέρ της θέσπισης σαφών κανόνων για την εκπαιδευτική διαδικασία και ως προς τις υποχρεώσεις των φοιτητών, που θα πρέπει να τηρούνται στο ακέραιο. Είναι υπέρ της συγκροτημένης φοιτητικής κινητικότητας και στο πλαίσιο αυτό είναι κατ' αρχάς υπέρ της υιοθέτησης του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κατοχύρωσης Διδακτικών Μονάδων (ECTS) κατά τρόπο που θα διασφαλίζει την, κατά το δυνατόν, ισότιμη διάδραση με τα προπτυχιακά προγράμματα σπουδών ομοταγών σχολών του εξωτερικού.

3. Γενικά επί του κειμένου

Το κείμενο έχει ευδιάκριτους επικοινωνιακούς στόχους. Η ΣΝΜΜ δεν έχει πεισθεί ότι η ισχυρή πλειοψηφία των μελών ΔΕΠ, που είναι αφοσιωμένα στα εκπαιδευτικά, ερευνητικά και διοικητικά τους καθήκοντα, συμπεριλαμβάνεται στο προσδοκώμενο αναγνωστικό του κοινό. Το κείμενο χαρακτηρίζεται από ισχυρή διαπιστωτική διάθεση, η οποία αποσκοπεί στη δημιουργία αντίστοιχα ισχυρής φόρτισης στον αναγνώστη. Επίσης δεν φείδεται ευγενών προθέσεων και μεγαλόστομων

διακηρύξεων. Είναι ανομοιογενές, κινούμενο μεταξύ ασάφειας σε σημαντικά θέματα (π.χ., οργάνωση προπτυχιακών σπουδών) και λεπτομέρειας σε ελάχισα ζητήματα (π.χ., «ταυτόχρονη υπηρέτηση σε ελληνικό και σε ΑΕΙ άλλης χώρας», «Αναστολή καθηκόντων», σελ. 14).

4. Βασικά Ερωτήματα

Εάν η πολιτεία δέχεται ότι για τα αρνητικά της μέχρι τούδε πορείας της Ανώτατης Εκπαίδευσης φέρει «σημαντική ευθύνη» (σελ. 3), ποια είναι τα εργαλεία στον υπό διαβούλευση νόμο που εξασφαλίζουν ότι, τουλάχιστον μελλοντικά, η πολιτεία θα έχει την υποχρέωση να λογοδοτεί στην κοινωνία;

Μια και η μεταπολιτευτική εκπαιδευτική ιστορία περιλαμβάνει πολλούς νόμους για την τριτοβάθμια εκπαίδευση, οι οποίοι ατύχησαν ως προς την εφαρμογή τους ολικώς ή μερικώς, ποιά είναι η εκτίμηση των συντακτών του κειμένου για τις πιθανότητες εφαρμογής του υπό διαβούλευση νόμου;

Γιατί η ολιστική προσέγγιση που υιοθετεί το κείμενο εξασφαλίζει καλλίτερες προϋποθέσεις πραγμάτωσης από μία προσέγγιση σταδιακών αλλά συνάμα καίριων αλλαγών;

Εάν η πολιτεία διαθέτει επαρκή στοιχεία μη βιωσιμότητας τμημάτων ΑΕΙ/ΤΕΙ και δεδομένου ότι η χώρα αντιμετωπίζει «συνθήκες σκληρότατων δημοσιονομικών περιορισμών» (σελ. 4), γιατί δεν έχει μέχρι τώρα προχωρήσει σε σχετική διαβούλευση με της θεσμικές τους ηγεσίες και αναλάβει τις προσήκουσες αποφάσεις;

Το κείμενο ισχυρίζεται ότι «Το σημαντικότερο συγκριτικό πλεονέκτημα της χώρας είναι το ανθρώπινο δυναμικό της» (σελ. 3). Περιλαμβάνει ο προηγούμενος ισχυρισμός το υφιστάμενο εκπαιδευτικό/ερευνητικό/διοικητικό προσωπικό των ΑΕΙ/ΤΕΙ και σε ποιο βαθμό; Βασίζονται οι συντάκτες του κειμένου σε σχετικές μελέτες και ποιες;

5. Σπουδές

Η ΣΝΜΜ θεωρεί ότι η οργάνωση των σπουδών θα έπρεπε να αποτελεί συστατικό στοιχείο του υπό διαβούλευση κειμένου και με λύπη της διαπιστώνει ότι το τελευταίο δεν διαπνέεται από μία νέα και σαφή αντίληψη επί του θέματος.

Η ΣΝΜΜ διαφωνεί με την απουσία οποιασδήποτε αναφοράς στο εδάφιο «Νέες αρχές ακαδημαϊκής οργάνωσης και οργάνωσης των σπουδών» (σελ. 21-23), σχετικά με φοιτητικές υποχρεώσεις, οι οποίες επιδρούν άμεσα στη διαμόρφωση βασικών

Deleted:

δεικτών αποδοτικότητας, όπως, π.χ., ο λόγος πλήθους αποφοίτων προς πλήθος εισερχομένων φοιτητών (σελ. 16), για τον οποίο το ΥΠΔΒΜ&Θ έχει ήδη ζητήσει στοιχεία από τα Ιδρύματα.

Στο προαναφερθέν εδάφιο, η ΣΝΜΜ διαπιστώνει αλληλοεπικάλυψη στις Αρχές υπ' αριθμόν 15 και 17, κάτι το οποίο επιτείνει την ασάφεια. Σχετικά διερωτώμεθα: οι εκεί αναφερόμενες διαδικασίες αξιολόγησης και δειγματοληπτικών ελέγχων από την πολιτεία και την αρμόδια ανεξάρτητη αρχή οφείλουν να λαμβάνουν υπ' όψη το Άρθρο 14 του Νόμου 3549/2007;

Η ΣΝΜΜ φρονεί ότι η πρόταση για ενιαίο 1^ο έτος σε επίπεδο Σχολής απαξιώνει τον θεσμό των Πανελληνίων Εξετάσεων, έναν από τους ελάχιστους αξιοκρατικούς και αδιάβλητους θεσμούς του μεταπολεμικού Ελληνικού κράτους με καταγεγραμμένη θετική συνεισφορά στην κοινωνική διαπύληση και την ταξική αναδιάρθρωση.

Ειδικότερα, η εφαρμογή της πρότασης θα επιμηκύνει κατά ένα έτος τον φροντιστηριακό βίο των, επί δύο τουλάχιστον έτη, σκληρά ασκηθέντων μαθητών του Λυκείου με προφανή οικονομική εξάντληση των οικογενειών τους και ιδιαίτερα αυτών που προέρχονται από τα ήδη σκληρά δοκιμαζόμενα φτωχά και μεσαία στρώματα.

Η πρόταση χαρακτηρίζεται από λαϊκισμό μια δεν θα είναι δύσκολο να αναγνωσθεί από τους, υπό ψυχολογική πίεση, υποψηφίους και τις οικογένειές τους ως εξής: «Ας επιτύχω κατ' αρχάς στο ΕΜΠ και για τις «περιζήτητες σχολές» του βλέπουμε μετά και εκ των έσω». Η προσέγγιση αυτή θα δημιουργήσει ασφυκτικές και, το κρισιμότερο, αδιαφανείς πιέσεις στο σύστημα επιλογής που θα εφαρμόσουν οι Σχολές στο τέλος του 1^{ου} έτους. Το σύστημα αυτό θα πρέπει να οικοδομήσει εκ του μηδενός την ακαδημαϊκή και κοινωνική καταξίωσή του και, ως εκ τούτου, η πολιτεία θα όφειλε να θέσει εκ των προτέρων οριζόντιους αυστηρούς κανόνες δόμησής του και όχι να αποθέτει το σοβαρό αυτό εγχείρημα στον εκάστοτε ΕΚΛ.

Η ΣΝΜΜ κρίνει ότι η εφαρμογή της πρότασης θα δημιουργήσει πρόσθετες δυσκολίες στους στοχοπροσηλωμένους μαθητές και πιθανότατα να οδηγήσει στη συγκρότηση ακροατηρίων δευτεροετών σπουδαστών κατά μη ορθολογικό τρόπο, σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό από αυτό που επιτρέπει η, επίσης απαράδεκτα λαϊκιστική, δυνατότητα συμπλήρωσης του μηχανογραφικού δελτίου μετά την ανακοίνωση των βαθμολογιών.

Είναι δυνατόν ένα σύστημα επιλογής, το οποίο πληροί βασικές προδιαγραφές ποιότητας, να μην περιλαμβάνει την περίπτωσης της αποτυχίας;

6. Διοίκηση

Εφόσον το υπό διαβούλευση κείμενο απευθύνεται σε επιστήμονες, η βιβλιογραφική τεκμηρίωση είναι αναγκαία. Είναι λοιπόν απαραίτητο να τεκμηριωθεί βιβλιογραφικά ο ισχυρισμός ότι το προτεινόμενο μοντέλο διοίκησης βασίζεται στην ευρωπαϊκή και διεθνή εμπειρία. Επίσης το κείμενο πρέπει να τοποθετηθεί τεκμηριωμένα απέναντι στο πάγιο επιχείρημα της μηχανιστικής μεταφοράς αλλοδαπών προσεγγίσεων στα καθ' υμάς. Στο ίδιο πλαίσιο, κρίνεται απαραίτητο να τεκμηριωθεί η δήλωση ότι, σε αντίθεση με ό,τι είναι γενικώς αποδεκτό, τις τελευταίες δεκαετίες στη χώρα μας υπήρξε «σημαντική αύξηση της εθνικής και ευρωπαϊκής δημόσιας επένδυσης στην Ανώτατη Εκπαίδευση» (σελ. 7).

Το κείμενο προτείνει ότι το Συμβούλιο του Ιδρύματος θα «απαρτίζεται τόσο από εσωτερικά μέλη του Ιδρύματος όσο και από μέλη που δεν ανήκουν σε αυτό» (σελ. 10). Η ποσόστωση μεταξύ εσωτερικών/εξωτερικών μελών καθώς και ο τρόπος συγκρότησης του Συμβουλίου ανατίθεται στην διαβούλευση (σελ. 11). Οι τελικές επιλογές σε αμφότερα τα ζητήματα μπορούν να εγείρουν, σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό, ζήτημα συνταγματικότητας ως προς το αυτοδιοίκητο των πανεπιστημίων. Προκαλεί δικαιολογημένη απορία η επιφυλακτικότητα της πολιτείας να τοποθετηθεί επί ενός στρατηγικού ζητήματος, για το οποίο δεν μπορεί να ληφθεί απόφαση τοπικά (ανά ίδρυμα).

Οφείλουμε να επισημάνουμε την ασάφεια του όρου «σημαντικές προσωπικότητες ... της ευρύτερης κοινωνίας» (σελ. 10). Επίσης η μονο-προτασιακή παράγραφος: «Στο Συμβούλιο εκπροσωπούνται οι φοιτητές και το λοιπό μη ακαδημαϊκό προσωπικό του Ιδρύματος» (σελ. 11), συνιστά μήνυμα παλαιοκομματικής κοπής προς κόμματα και πανεπιστημιακές συνδικαλιστικές ηγεσίες. Σε ό,τι αφορά τα κόμματα και τις φοιτητικές απολήξεις τους στα πανεπιστήμια, η ΣΝΜΜ εκτιμά ότι έχουν εν γένει συμβάλλει διαχρονικά στην απαξίωση βασικών διοικητικών θεσμών (λειτουργία Συγκλήτου η/και πρυτανικού συμβουλίου), ακαδημαϊκών ελευθεριών και εργασιακών δικαιωμάτων.

Γιατί η πολιτεία δεν προχωρά σε διατύπωση προτάσεων ως προς το πρότυπο λειτουργίας του Συμβουλίου;

Δεδομένου του καταλόγου των ευθυνών που προτείνεται να ανατεθούν στο Συμβούλιο (σελ. 11), η ΣΝΜΜ διερωτάται γιατί το κείμενο δεν περιέχει ένα αντίστοιχα αντιπροσωπευτικό κατάλογο για τα «ακαδημαϊκά ζητήματα του Ιδρύματος που παραμένουν στην αρμοδιότητα της Συγκλήτου/Συνέλευσης του Ιδρύματος». Εάν το Συμβούλιο είναι υπεύθυνο για την έγκριση, αναθεώρηση, εσωτερικό έλεγχο και τήρηση του Εσωτερικού Κανονισμού Λειτουργίας (ΕΚΛ) του Ιδρύματος (σελ. 11), στον οποίο εξειδικεύονται «τα θέματα που αφορούν στην οργάνωση των σπουδών, τις διαδικασίες εξετάσεων και φοίτησης» (σελ. 22),

διερωτάται κανείς ποια είναι τα μείζονα ακαδημαϊκά θέματα προπτυχιακών σπουδών για τα οποία η Σύγκλητος θα διαθέτει αποφασιστικό λόγο.

Προς τί η ασάφεια της φράσης «*Ο Πρύτανης πρέπει να έχει υψηλά ακαδημαϊκά προσόντα*» (σελ. 12); Δεν θα έπρεπε να αναφερθούν, τουλάχιστον ενδεικτικά, οι βασικοί δείκτες επιτευγμάτων, που θα τεκμηριώνουν τα υψηλά ακαδημαϊκά προσόντα του Πρύτανη, και τα αποδεκτά άνω/κάτω όρια αυτών; Ή μήπως αρμόδιο για το εν λόγω θέμα θα είναι το εκάστοτε Συμβούλιο;

Το ακαδημαϊκό προσωπικό θα παρέχει απλώς γνώμη επί των υποβληθεισών υποψηφιοτήτων για τη θέση του Πρύτανη; Σε τι αποσκοπεί η εν λόγω προσέγγιση, δεδομένου ότι ο Πρύτανης θα εκλέγεται από το Συμβούλιο, στο οποίο η ακαδημαϊκή κοινότητα θα εκπροσωπείται από άμεσα εκλεγμένα μέλη;

Η ΣΝΜΜ φρονεί ότι ο Πρύτανης πρέπει να εκλέγεται με διαδικασία που διασφαλίζει την αποφασιστική συμβολή των μελών ΔΕΠ, τα οποία συνιστούν την μόνη συνιστώσα της ακαδημαϊκής κοινότητας η οποία, στην συντριπτική της πλειοψηφία, δεν είναι κομματικά χειραγωγίσιμη.

7. Οικονομικά

Ποιο είναι το ποσοστό ή κάποιο ενδεικτικό διάστημα μεταβολής του ύψους της δημόσιας χρηματοδότησης που θα κατανέμεται στα ιδρύματα «*στη βάση δεικτών ποιότητας και των επιτευγμάτων τους*» (σελ. 16);

Σύμφωνα με τα αναφερόμενα στο εδάφιο «*Θεσμοί χρηματοδότησης: διαφάνεια και εμπιστοσύνη*» (σελ. 17-18), τα ελάχιστα όρια μισθών του προσωπικού των ιδρυμάτων θα καθορίζονται από την πολιτεία, δηλαδή από έναν εκ των τριών εναλλακτικών θεσμών που αναφέρονται στις Προτάσεις 1, 2 (σελ. 17) και 3 (σελ. 18) και ο οποίος θα «*αναλαμβάνει τη διαπραγμάτευση και την υπογραφή των προγραμματικών συμβάσεων με τα ιδρύματα*» (σελ. 17). Θα μπορούσε το κείμενο διαβούλευσης να διατυπώσει κάτι σαφέστερο σχετικά με τη δομή και το κόστος λειτουργίας του εν λόγω θεσμού πέραν της γενικής διατυπώσεως ότι θα «*έχει την υποστήριξη ειδικών επιστημόνων και φορέων*» και της ευχής ότι «*είναι αναγκαίο να λειτουργεί με υποδειγματική διαφάνεια και να απολαμβάνει την εμπιστοσύνη της πολιτείας, των ιδρυμάτων και ολόκληρης της κοινωνίας*» (σελ. 17);

Θα έχει η κατά τόπο Περιφέρεια θεσμική δυνατότητα παρέμβασης στη διαπραγμάτευση των προγραμματικών συμβάσεων;

Τα μέλη του Συμβουλίου θα αμείβονται για τις υπηρεσίες τους;

8. Ζητήματα Προσωπικού

Το νέο νομικό πλαίσιο και ειδικότερα οι μεταβατικές διατάξεις αυτού θα πρέπει να διασφαλίσουν τις απαραίτητες προϋποθέσεις ώστε να αποτραπεί η διαφαινόμενη μαζική διαφυγή στο εξωτερικό νεαρών μελών ΔΕΠ με υψηλές προδιαγραφές, τα οποία συνιστούν το δυναμικότερο και πλέον ελπιδοφόρο τμήμα της Ελληνικής ακαδημαϊκής κοινότητας.

Η εξέλιξη των τριών, πλέον, βαθμίδων διδακτικού προσωπικού *«με κλειστή διαδικασία»* (σελ. 13) είναι μία επιλογή συμβατή με τους πυλώνες της *«ποιότητας»* και της *«εξωστρέφειας»* προς τις οποίες προσβλέπει ο νέος νόμος;

Πώς ποσοτικοποιείται η πρόταση περί εκλεκτορικών σωμάτων και επιτροπών κρίσης *«διεθνούς σύνθεσης»* (σελ. 14); Υπάρχει έστω αδρή εκτίμηση του οικονομικού κόστους της εν λόγω επιλογής;

Η θέση του Λέκτορα είναι μόνιμη;

Η ΣΝΜΜ θεωρεί ανεπαρκή τη θεσμοθέτηση μονόδρομης *«ταυτόχρονης υπηρετήσης σε ελληνικό και σε ΑΕΙ άλλης χώρας»* (σελ. 14). Κάτι τέτοιο απαιτείται να είναι αμφίδρομο (να ισχύει και για τους υπηρετούντες σε Ελληνικά Ιδρύματα), διότι διαφορετικά αναιρείται και η ισότιμη μεταχείριση και η διακήρυξη του κειμένου διαβούλευσης για ενίσχυση των αρχών της *«αξιοκρατίας»*, της *«ποιότητας»* και της *«εξωστρέφειας»* των μελών ΔΕΠ.

9. Συμπέρασμα

Η Σχολή Ναυπηγών Μηχανολόγων Μηχανικών (ΣΝΜΜ) του Εθνικού Μετσοβίου Πολυτεχνείου (ΕΜΠ) εκτιμά ότι, μόνο μετά από σημαντικές και ουσιαστικές τροποποιήσεις, όπως αυτές που εκτέθηκαν ανωτέρω, το προτεινόμενο *«κείμενο διαβούλευσης»* μπορεί να αποτελέσει βάση για μία συζήτηση με τελικό στόχο τη δημιουργία νέου νόμου πλαισίου για τα ΑΕΙ.